

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Family Business Successful Succession

Πιλοτική φάση Εκπαιδευτικών Σεμιναρίων για Διαδόχους Οικογενειακών Επιχειρήσεων σε 6 χώρες του FABUSS

Partners

ACCI – ATHENS CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY,
Greece - Coordinator
www.acci.gr

ALBA – ALBA KOLLEGIO DIOIKISIS
EPICHEIRISEON SOMATEIO, Greece
www.alba.edu.gr

ENOROS CONSULTING LTD, Cyprus
www.enoros.com.cy

YEU CYPRUS – YOUTH FOR
EXCHANGES AND
UNDERSTANDING, Cyprus
www.yeucyprus.org

CEFE Former Yugoslav Republic of
Macedonia
www.cefe.mk

NMSM –Nacionalen Mladinski
Sovet na Makedonija, Former
Yugoslav Republic of Macedonia
www.nms.org.mk

TUCEP – Tiber Umbria Comett
Education Programme, Italy
www.tucep.org

IPS at UNWE – Institute for
Postgraduate Studies, Bulgaria
www.ips.bg

UAB – Universidade ABERTA,
Portugal
www.uab.pt

www.fabuss.project.eu

Find us on
Facebook Fabuss

Μετά την ολοκλήρωση των ερευνών FABUSS στις 6 χώρες εταίρους, για τα «Κενά σε Δεξιότητες και Εκπαιδευτικές Ανάγκες σε Οικογενειακές Επιχειρήσεις», οι εταίροι του FABUSS διοργάνωσαν μια Πιλοτική φάση εκπαιδευτικών συναντήσεων για Διαδόχους Οικογενειακών Επιχειρήσεων στη Βουλγαρία, την Κύπρο, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Πορτογαλία και την ΠΓΔΜ. Οι προσδιορισμένες ανάγκες κατάρτισης οδήγησαν στην ανάπτυξη καινοτόμου εκπαιδευτικού υλικού που απευθύνεται σε μια σειρά διαφορετικών προβληματικών περιοχών που συνδέονται με τη διαδοχή στις οικογενειακές επιχειρήσεις. Αυτό το υλικό και οι συνοδευτικές δραστηριότητες στοχεύουν στο να βοηθήσουν τους νέους που σχετίζονται με τις Οικογενειακές Επιχειρήσεις να γίνουν ικανοί και αποτελεσματικοί διάδοχοι.

Οι Εκπαιδευτικές Ενότητες που παρήχθησαν είναι οι εξής:

- **Ενότητα 1: «Κατανόηση Προβλημάτων Σχετικών με την Οικογενειακή Επιχείρηση»**
- **Ενότητα 2: «Διακρατικές Ομοιότητες και Διαφορές»**
- **Ενότητα 3: «Στρατηγικές Ανάπτυξης για τις Οικογενειακές Επιχειρήσεις»**
- **Ενότητα 4: «Ηγεσία Επόμενης Γενιάς»**
- **Ενότητα 5: «Αποτελεσματική Διόικηση & Λήψη Αποφάσεων», και τέλος**
- **Ενότητα 6: «Επικοινωνία & Διαχείριση Συγκρούσεων».**

Οι ενότητες μεταφράστηκαν σε όλες τις εθνικές γλώσσες των εταίρων και είναι διαθέσιμες μέσω της ιστοσελίδας του έργου.

Η Πιλοτική φάση εκπαίδευσης του FABUSS ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2018 και διήρκεσε 3 μήνες, με συμμετοχή περισσότερων των 200 ατόμων. Λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος εκδήλωσης συμμετοχής, οι εταίροι εξετάζουν το ενδεχόμενο επέκτασής της. Η πρόσκληση συμμετοχής απευθύνθηκε σε υπάρχοντες ή μελλοντικούς ιδιοκτήτες επιχειρήσεων επόμενης γενιάς. Η εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν και αποτελείται από ένα μικτό εκπαιδευτικό πρόγραμμα 25ωρων δια ζώσης συνεδρίων σε συνδυασμό με εξ αποστάσεως μέσω της προσαρμοσμένης Εκπαιδευτικής Πλατφόρμας του FABUSS. Πέραν αυτού, οι εταίροι οργάνωσαν και μια σειρά Διακρατικής Ανταλλαγής Εκπαιδευτικών Εμπειριών των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα, οι οποίοι, κατά τη διάρκειά της, μπορούσαν να συζητήσουν απόψεις και εμπειρίες, για διάφορα θέματα που σχετίζονται με τη διαδοχή στις οικογενειακές επιχειρήσεις, με τους ομοτίμους τους σε άλλες χώρες.

Στη **Βουλγαρία**, οι δια ζώσης συνεδρίες κατάρτισης οργανώθηκαν από το Ίδρυμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΙΜΣ) την περίοδο 24 Απριλίου – 05 Ιουνίου 2018 με τη συμμετοχή 38 υπαρχόντων ή μελλοντικών διαδόχων Οικογενειακών Επιχειρήσεων. Οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευση οργανώθηκαν σε 2 ομάδες, ενώ 5 δια ζώσης σεμινάρια συνολικής διάρκειας 25 ωρών παραδόθηκαν σε κάθε ομάδα, παρουσιάζοντας τις παραχθείσες Εκπαιδευτικές Ενότητες του FABUSS. Οι εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Εθνικής και Παγκόσμιας Οικονομίας, του οποίου το ΙΜΣ είναι τμήμα, χρησιμοποιήθηκαν για την πραγματοποίηση των δια ζώσης συνεδρίων.

Οι **Κύπριοι εταίροι** διοργάνωσαν τη σειρά των εκπαιδευτικών σεμιναρίων FABUSS στις 2, 9 και 16 Ιουνίου 2018 στη Λευκωσία. Οι 30 Κύπριοι συμμετέχοντες έλαβαν μέρος σε ένα δωρεάν εκπαιδευτικό πρόγραμμα 24 ωρών.

Τα εργαστήρια περιελάμβαναν παρουσιάσεις των καινοτόμων Εκπαιδευτικών Ενότητων του FABUSS κατάλληλων για τους ηγέτες οικογενειακών επιχειρήσεων επόμενης γενιάς. Εκπαιδευτριες των εργαστηρίων ήταν οι κυρίες Χριστίνα Φλουρέντζου και Χριστιάννα Γιάγκου.

Στις 18 και 25 Ιουλίου δημιουργήθηκαν δύο διαγενεακά εργαστήρια, για να συγκεντρώσουν 31 συμμετέχοντες από τη νέα και την προηγούμενη γενιά. Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, οι δύο γενιές είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν ιδέες και προβληματισμούς σχετικά με την επιχείρησή τους.

Κωδικός Έργου: 2016-3-EL02-KA205-002673

Διάρκεια: 01/02/2017-31/01/2019

Το σχέδιο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το παρόν Ενημερωτικό Δελτίο δεσμεύει μόνο τον συντάκτη του και η Επιτροπή, ή το Erasmus+ Ελλάδα, δεν ευθύνονται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

Οι εκπαιδευτικές συνεδρίες στην **Ελλάδα** ξεκίνησαν τον Μάιο του 2018. Έξι συνεδρίες διάρκειας 4 ωρών καθεμία, οργανώθηκαν από τους Έλληνες εταίρους (E.B.E.A. και ALBA) τον Μάιο και Ιούνιο του 2018 και το πρόγραμμα παρακολούθησαν περίπου 30 συμμετέχοντες. Μια εκτεταμένη εκστρατεία προώθησης, η οποία είχε προηγηθεί μεταξύ ατόμων που συνδέονται με οικογενειακές επιχειρήσεις (δηλαδή υπάρχοντες και μελλοντικοί «διάδοχοι»), είχε ως αποτέλεσμα την εκδήλωση ουσιαστικού ενδιαφέροντος. Κατά τη διάρκεια των συνεδριών, παρουσιάστηκαν στους συμμετέχοντες και κατόπιν συζητήθηκαν όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται Εκπαιδευτικές Ενότητες του FABUSS, μαζί με συνοδευτικό τους υλικό.

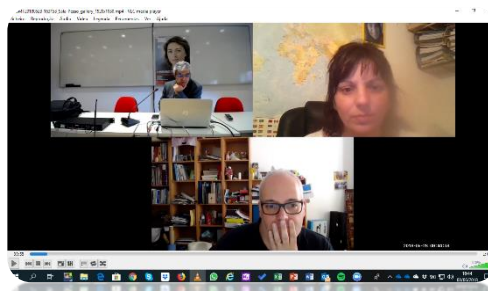
Τα εκπαιδευτικά σεμινάρια για διαδόχους Οικογενειακών Επιχειρήσεων στην **Ιταλία** ξεκίνησαν τον Μάιο του 2018. Το TUCEP διοργάνωσε 5 συνεδρίες για συνολικά 25 ώρες σε συνδυασμό με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση μέσω της πλατφόρμας του FABUSS. Ο συνολικός αριθμός των εκπαιδευομένων που παρακολούθησαν τη μικτή εκπαίδευση ανήλθε στους 31. Οι συμμετέχοντες εκτίμησαν το υψηλής ποιότητας περιεχόμενο των έξι ενότητων που παρουσιάστηκαν κατά τις συνεδρίες και αναρτήθηκαν στην πλατφόρμα. Επωφελήθηκαν ιδιαίτερα από την ανάλυση πρακτικών παραδειγμάτων για τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους ως τωρινών ή μελλοντικών διαδόχων οικογενειακών επιχειρήσεων. Επιπλέον, οι συνεδρίες παρείχαν καλές ευκαιρίες για δικτύωση με μέλη οικογενειακών επιχειρήσεων και τους διαδόχους τους.

Την περίοδο Μαΐου-Ιουλίου 2018, το CEFΕ και το NYCM της **ΠΓΔΜ** διοργάνωσαν 3 εργαστήρια για 40 διαδόχους Οικογενειακών Επιχειρήσεων από τη χώρα τους. Στόχος των εκπαιδευτικών σεμιναρίων ήταν να ενημερώσουν τους διαδόχους για τους καλύτερους τρόπους χειρισμού της διαδικασίας διαδοχής των οικογενειακών επιχειρήσεων. Επίσης, διοργανώθηκε διαγενεακή συνάντηση, κατά την οποία οι νέοι διάδοχοι και οι γονείς τους είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν τη διαδικασία διαδοχής. Οι συμμετέχοντες ικανοποιήθηκαν βλέποντας ότι κι οι άλλοι κληρονόμοι αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις και διλημμάτα στις οικογενειακές τους επιχειρήσεις. Δημιούργησαν, επίσης, επαφές για συνεργασία και ανταλλαγή εμπειριών για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων.

Το Πανεπιστήμιο της Αμπέρτα (UAb) στην **Πορτογαλία** προσέφερε, μεταξύ Μαΐου και Ιουνίου 2018, τρία εκπαιδευτικά σεμινάρια του FABUSS, μέσω δια ζώσης εκπαίδευσης σε συνδυασμό με διαδικτυακή. Όλες οι συνεδρίες καταχωρήθηκαν σε βίντεο που μπορεί να είναι προσβάσιμο από τους εκπαιδευόμενους οποτεδήποτε. Πρόκειται για ένα βίντεο που παρουσιάζει τη μελέτη περίπτωσης μιας Πορτογαλικής Οικογενειακής Επιχείρησης, με επίκεντρο θέματα διαδοχής και διαχείρισης, το οποίο χρησιμοποιήθηκε, επίσης, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων κατάρτισης. Τον Οκτώβριο του 2018, το UAb θα προσφέρει νέες εκπαιδευτικές συνεδρίες σε ένα αυξημένο κοινό εκπαιδευομένων, επαναλαμβάνοντας μερικές από τις δραστηριότητες που έχουν ήδη προσφερθεί αλλά και νέες, όπως η Ανταλλαγή Διακρατικής Εκπαίδευσης και ένα Διαγενεακό Σεμινάριο.

Οι εταίροι του FABUSS οργάνωσαν, επίσης, σε κάθε χώρα ένα «Διαγενεακό Εργαστήριο – Intergenerational Workshop», στο οποίο οι εκπαιδευόμενοι «επόμενης γενιάς» συνάντησαν τους εκπροσώπους της λεγόμενης «προηγούμενης γενιάς», για να συζητήσουν θέματα και προβλήματα σχετιζόμενα με τη διαδοχή οικογενειακών επιχειρήσεων, να εξετάσουν «τα μαθήματα που πάρθηκαν» από όσους συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές συνεδρίες, και να διατυπώσουν από κοινού προτάσεις για τροποποιήσεις στην κατάρτιση εκπαιδευτικού υλικού, βελτιώσεις και δράσεις

ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η εταιρική σχέση FABUSS εργάζεται επί του παρόντος για την ανάπτυξη της **Μελέτης Βιωσιμότητας** του έργου. Στοχεύει στην παρουσίαση της «κληρονομιάς» του έργου, παρέχοντας ιδέες και υλικό στις οργανώσεις των ενδιαφερομένων μερών στις χώρες εταίρους, αλλά και σε άλλους έξω από αυτό, οι οποίες θα μπορούσαν να διευκολύνουν την έναρξη παρόμοιων προγραμμάτων απευθυνόμενων σε νέους επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται να αναλάβουν την ιδιοκτησία και διαχείριση των Οικογενειακών Επιχειρήσεων. Όλες οι εμπειρίες και τα αποτελέσματα του προγράμματος, τα κύρια συμπεράσματα και οι προτάσεις αυτής της Μελέτης Κληρονομιάς θα παρουσιαστούν στο Τελικό Συνέδριο που θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα τον Ιανουάριο 2019.

Κωδικός Έργου: 2016-3-EL02-KA205-002673

Διάρκεια: 01/02/2017-31/01/2019

Το σχέδιο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το παρόν Ενημερωτικό Δελτίο δεσμεύει μόνο τον συντάκτη του και η Επιτροπή, ή το Erasmus+ Ελλάδα, δεν ευθύνονται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.